Fachhochschule Nordwestschweiz
Pädagogische Hochschule

ESKE

Ermittlung **s**chulsprachlicher **K**ompetenzen in der **E**rstsprache

PASCHTU

Aufgabenset 7 bis 9 Jahre Schulerfahrung

© Pädagogische Hochschule FHNW 2018

Professur Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

Mathilde Gyger & Ursula Ritzau

دنده

١
متن ولولی او پوښتونوته ځواب ورکړی ۰

چپس

چپس د کچالانو وړیته شویته شوی تیکلیوته وایې ۰ او دا د۱۸ مې پیرې د نامتو اختراعو څخه شمېرل کیږی ۰ دا چه د چپسو په راویستلو اوپلورلو چا لاس پوری کړه په دی هکله ګڼ شمیر کیسې شتون لرئ ۰ او دا نږدی نا شونې ده چی د دغو کیسو رشتیا او دروغ سپین کرو ۰ تر تولو ز یاته مشهوره کیسه د جورج کروم نومی اشپز په هکله ده ۰ښاغلی کروم د کال ۱۸۵۳ د اګست په ۲۶ مه نیته د یو نا خوش پیرودونکی دخوشحالولو هڅه وکره ۰ هغه د کچالو نرې تیکلی غوځ کړل بیایې وړیته کړل اومالګه یې پرې وشیندله ۰ چی په پایله کې د پیرودونکی نا خوښی په خوشیبدله شوه ۰دا کیسه کېدی شی یو څه حقیقت ولری ۰خو څرګنده ده چه نومورې پیری کی نورو اشپزانو هم داراز مفکورې درلودلې ۰ یواځې په امریکا کې چپسو ته وړته توکې د وخت یو ځو داخلی پخلی په کتابونوکی ذکر شوې او په نورو شکلونو کی یې په برتانیا کی پرمختک موندلی و ۰ په پلورنځیوکې د چپسو پلور په لومری ځل د ۱۸۹۰په لسیزه کې پیل شو خو د چپسو تولید او پلورل کې رښتینی زیاتوالی د ۱۹۲۰ لسیزې په پای کی د وریتونکې ماشین راوتلو څخه وروسته رامنځته شو کله چې نومورې ماشین د چپسو پخلی کی تر ډیره اندازه اسانتیا راوسته ۰ وروسی لسیزه کې سربیره پر نوروبدلونونو د چپسو پاکتونو کې هم بدلون منځته راغی تر ځو چپس په امریکا کې لرې پرتو سیموته وویشل شې ۰ خو داروپا په پلورنځیو کې د چپسو پراختیا تر۱۹۵۰ لسیزه پورې وځندیده ۰

لېکونکې ولې دا متن لیکلې دی ؟

☐ لوستونکې د چپسو تارېخ څخه خبرولو لپاره ۰
☐ د یوې پزره پوړې کېسبله لارې د لوستونکو ساعت تېرولو لپاره ۰
☐ لوستونکو ته د چپسو پخولو چل ښودلو لپاره ۰

آیا دچپسو اختراع کونکې مالوم دئ ؟

☐هو دا جورج کروم و ۰
☐ نه ګن شمېر کسان امکانې شتون لرې ۰
☐ نه خو دا مالومه ده چې کوم ځاې کې اختراع شو ۰

موږ اتکلې پوهیژو چی د کومې ز مانې څخه چپس خوړل کېژې ۰

☐ سمه
☐ غلط

اروپا په نړې کې لومړې سیمه وه چیړې چې چپس وپلوړل شول ۰

☐ سمه
☐ غلط

په ۱۹ مه پیړې کې دچپسو د زیات خوړاک د یو څخه دېړ ل شتون لړې ۰

☐ سمه
☐ غلط

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

۲ لاندني متن ولولې او ځلوږ د هوا نمودارچې د ځلوږو مختلفو ښارونو په هکله دې وګوړې ۰او بیا ووایې چې دا متن په څه هکله لیکل شوې دې ۰

د تودوخې دږجه او وږیځ

د نړې په بعضی مناطقو کې په اوږې دېر وږشت کېږی او په بعضی نوږې کې نکېږې ۰ په بعضې سېمو کې د تودوخې درجه په تول کال کې یوشان وې او په یو شمېږ نوږی کې دېر متفاوت ۰ د مثال په توګه سوېس ۰ ځلوږ شودل شوې ښارونه په مختلفو قاږو په نړې کې موقعیت لږې او د متفاوتو هوا څخه برخوږدار دې ۰ د هانوی ښار په ویتنام کی دی ۰تونس د تونیسیا پایتخت ده او په مد یتږانه خلیج کې واقع شوې دې ۰ دوبلین په ایرلند کی ده او یاکوتسک د روسیه په مږ کزې سیمو کی موقعیت لږې۰

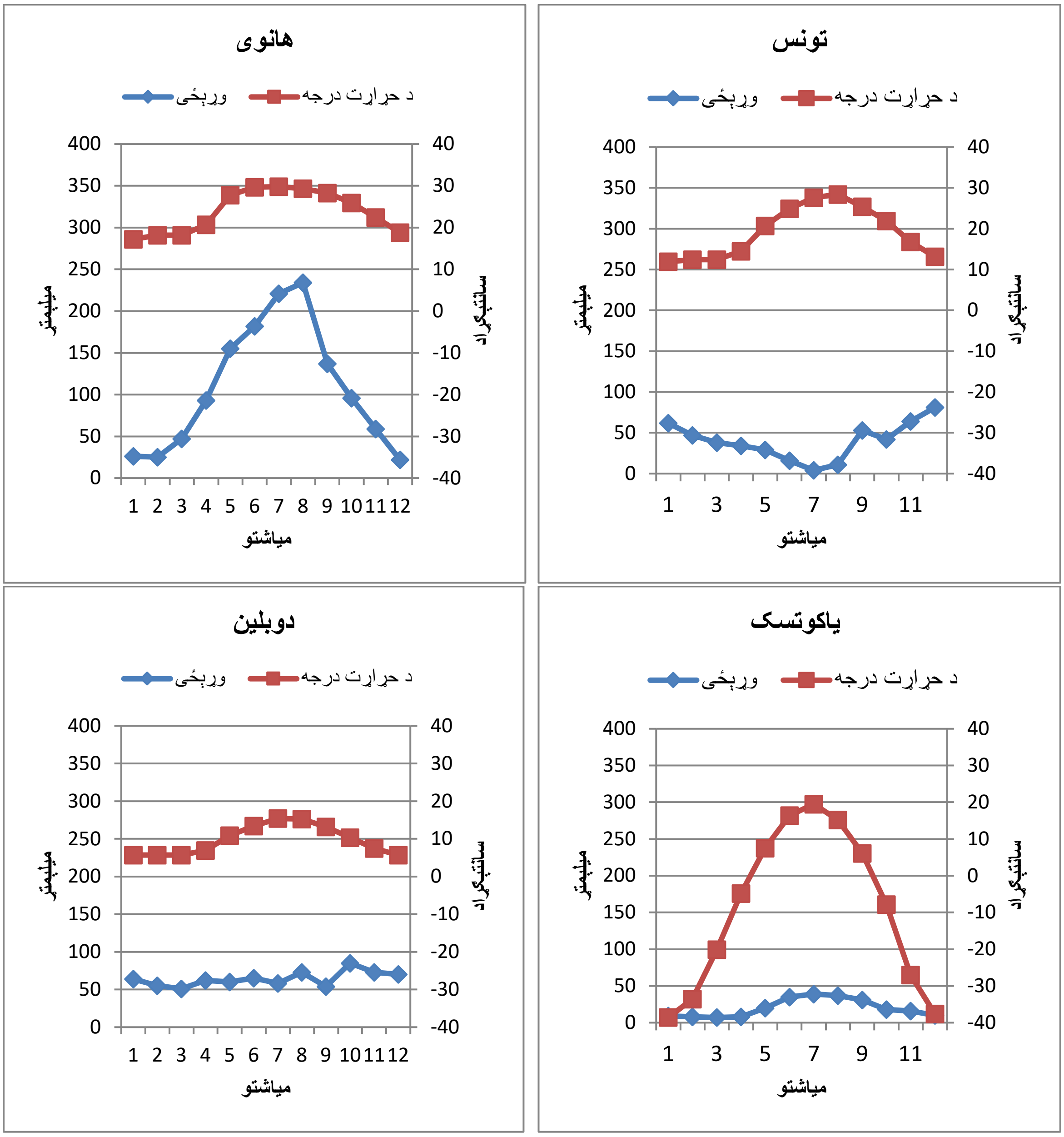

د اوبه او هوا نموداړد وږیځ او د تودو د نمودار څخه تشکیل شوې دې ۰وږېځ په کېڼ سمت کې د میلیمتږ په ذریعه او د تودو دږجه په سانتیګږاد باندی شودل شوی دې ۰دا نموداږ د وږیځو او تودو اندازه په متوسط دول له جنوږی څخه تږ دسمبر پوږی په ګوته کوې

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

۳ پوښتنې داوبه او هوا د نموداړ په هکله د ۲ -۳ دندی ځخه ۰

الف – د متن او نموداړ په نظر کی نیولو سره رشتیني ښارونه په ګوته کړې ۰

	هانوی	تونیس	دوبلېن	یاکوتسک
په ټول کال کی د هوا دتودو درجه د ۵ تر ۱۵ درجه سانتیګرادپوری تغییرکوي۰				
دا ښاړ په وری کې لګ باران لری او له می ځخه تر اکتوبر پورې ۲۰ دسانتیګراد او یا دیر ۰				
د و ریځو وریدل د اکتوبر ځخه تر اپریل پورې د واوری په شکل وی ۰				

ب – د یا کو تسک د ښاړ نموداړ وګوری او درست بیانات په ګوته کړې ۰

☐	صفر درجه د سانتیګراد او ۲۰ میلیمتر وریځ اتکل کیږي ۰
☐	منفی ۱۰ درجه د سانتیګراد او۵۰ میلیمتر وریځ اتکل
☐	نژدی تیت له ۱۰ درجه سانتیګراداو ۶۰ میلیمتر وریځ
☐	نژدې لوړ منفی ۳۰ درجه او ۱۵ ملیمتر وریځ

ث – د اوبو او هوا د نمودار له مخی په ۲ دنده کی په کومو ښارونو کې د وریځو او تودو درجه دیر متفاوته دې ۰ رشتیني ښارونه په ګوته کړې ۰

د وریځو اندازه متفاوته ده په ۰۰۰

تونیس	هانوی
یاکوتسک	دوبلین

د تودو درجه متفاوته دی په ۰۰۰

تونیس	هانوی
یاکوسک	دوبلین

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

۴

دواړه لیکونه ولوله او بیا په خپله ژبه ووایه چه د څه په هکله لیکل شوي دی.

لومری لیک

د ښوونځی ماشومانوته د شیدو پر ځای اوبه ورکری ۰

په شوونځیو کی د غواشیدی څښل د طبیعت سره سمون نلری ۰   انسان دځمکی پر سر یواځینی موجود دی چی د یو بل ذات شیدې څښي ۰
د اوپسالا پوهنتون له لورې تر سره شوې یوه پراخه څیرنه چی دتیری چهارشنې په ورځ په ورڅپانه کې خپره شوې ده د غوا شید و په هکله زمو ږ له دېرې مودې راهیسې منل شوې ګومانونه په بله مخه اروی ۰ څیرونکو موندلې چه دشیدو دیر څښاک د لند ژوند او د هدوکوماتېدلو سره تراو لرې ۰
د غوا شېدې نه د طبیعت سره سمون خوری او نه دخلکو ږوغتیا او چاپیریال لپاره ګټه لرې ۰نو ځکه اوس وخت رارسیدلې چی دغوا شیدې له شوونځیو څخه لرې کړو او د دی پر ځای ماشومانوته د څښاک نورخویونه ورزده کړو چی د چا پیریال لپاره هم ګټور وې , یانی تنده دې په اوبو باندې ماته کړې

 اربرت مولر
د سابه خوری نومی تولنې استاذې

دوهم لیک

د ښوونځې خوړو سره شیدو ته اړتیا ده

آندرس سوپنسون ته ځواب
آندرس سوپنسون نه غواری چی ماشومان دې په ښوونځیو کې شیدې وڅښی ۰موږ او ملګری ملتونه بر عکس فکر لرو او هغه دا چې تول ماشومان په شوونځې کی په وریا توګه د شیدو څښلو حق لرې ۰
په شیدو کی د۲۲د جملی څخه ۱۸ هغه خوراکی توکې شتون لرې چې موږ هره ورځ ورته ارتیا لرو او د شوونځیو په ساعتونوکی ماشومانوته د سم خوړاګ رسېدو داد وړکوې په کومو هیوادونو کې چې د خورو کمښت شتون لری هلته دښوونځی له لوری شیدې د زیات شمیر ماشومانو لپاره د خوراکی توکو یوه حیاتی سرچینه ثابیتېدې شې ۰ سر بیره پر دی تازه څیرنو جوته کړې چې که چېرې کوچینیانوته دخوړو په څنګ کې شېدې ورنکړل شې نو یواځې دښوونځې د غرمې ناری په کافی اندازه خوراکی توکې نه لرې
د کریستیانستاد پوهنتون د خوراکی توکو څیرونکې شاغلی اولاروساند د سویدن دیو ښار درې ښوونځیو کی سیرنه ترسره کره ۰ کوم چی ماشومانوته د غرمی ډوډې وړکول کېدې په دغو ښوونځیو کې د غرمې خواره یو دول وو ۰ خو په یوه ښوونځی کی شېدې هم ورکول کیدل ۰پایلو په داګه کره چی د خوارو په خواکی شېدې څښل اړېنې دې په تېره هغو ماشومانوته چی کم خوړاک کوې او یا دغرمې تفریح په وخت کافی اندازه خوړاک کولو تهوخت نلرې شېدو ته ارتیا ده تر څو ماشومان سر بیره پر نورو په کافی اندازه کلسیم ویتامین بی ۱۲ او مګنیزیم بدن ته جذب کړې له دې لامله شیدې په ښوونځې کی یو څرګند ځاې لرې ۰

سوزانه فیستر

د بزګرو د اتحادیه استازې

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

۵
د ۴ می دندی په نظر نیولو سره درستی ځرګندوني نشانی کړې ۰

۱ - ولی میرمن فیستر انګیرې چی شېدې د ښوونځي ماشومانو لپاره اړېنې دې ؟
☐ماشومان د شېدو له کبله په ښوونځي کې دېرزيات خوړاک کوې ۰ الف
☐ د شېدو په وسېله دانسان عمر اوږدېږي ۰ب
☐ په شېدو کې ګن شمېر خوړاکې توکې شتون لرې ۰ث

۲ - ولې شا غلی مایر فکر کوی چې د ښوونځي ماشومان دې د شېدو پر ځاې اوبه وڅشې ؟
☐ اوبه دشېدو په پرتله ارزانه دې ۰ الف
☐ اوبه دچاپيريال لپاره ګتوري دې ۰ ب
☐ اوبه په غوړه توګه تنده ماتوې ۰ ث

۳ - د متن له مخې څېړنو کومې پايلې را برسېره کوې ؟
☐ دا چی شېدې څښل دواره منفي او مثبتي اغيزي لرې ۰ الف
☐ دا چې د ښوونځي خواړه د شېدو پرته هم په ز ياته کچه خوړاکې توکې لرې ۰ ب
☐ د شېدو ز يات مصرف هد وکې پياوري کوې ۰ ث

۴ - ولې میرمن فېسټر دا لیک لیکلې ده ؟
☐ هغه غواړې چې سپینه کړې چې شا غلې مولر ولې په غلط دې ۰الف
☐ هغه غواړې چې روشانه کړې چې اوبه ولې د چاپيريال لپاره ګتوري دې ۰ ب
☐ هغه نغواړې چې ماشومان دې په ښوونځي کې کم خوړاک وکړې ۰ث

۵ - شا غلې مولر ادعا کوې چې د زياتو شېدو څښل له امله د انسان د ږوند موده لنديږي ۰
☐ سمه
☐ غلط

۶ - شاغلې مولر او مېرمن فيستر پوهيده چې په دواړو ليکونو کې د څېړنې پايلې يو شان دې ۰
☐ سمه
☐ غلط

۷ - داسې برېښې چې څېړونکې د شېدو اغېزو په هکله هم نظره دې ۰
☐ سمه
☐ غلط

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

۶
د دواړو متنونو څخه کوم يوه ستاسې لپاره تر ټولو ډېر د منلو وړ و ؟ آيا وېلې شې چې ولې داسې فکر کوې ؟

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

۷
دغه مفاهیمو څه معنا لري ۰ سمو مفاهیمو په ګوته کړې ۰

الف - اخلاقی اصول یعني ۰۰۰
☐کوم کارونه چې کوو یا یې نه کوو او داچه خلک څه دول فکر کوی ۰
☐ ددې ثابتول چه کوم ړشتیا او کوم دړواغ دې ۰ یوه تاریخې مرحله ۰
☐ یوه تاریخی مرحله.

ب - ګرامر څه ته وایې ؟
☐ لغاتونه څنګه ادا کیږی ۰
☐ یوه متن څومره اوږده ده۰
☐ لغاتونه او جملې څه بڼکلې دې ۰

ث - په یوه کیسه کی چا اصلي لوبغاری دی ؟
☐ د کیسې لیکوال ۰
☐ هغه مهم سری په کیسه کې ۰
☐ لومړې سرې په کیسه

د - اجماع څه ده ؟
☐ ترون
☐ اکثریت
☐ اجازه

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

۸
مثال وګوره او سوالونه ته ځواب ورکړه ۰

نیکو ۱۵ کلن دئ او په ۹ ټولګي کي سبق وايي ۰ د چهار شنبي په ورځ په يوه رستورانت کي دکارګر په صفت کار کوي ۰په خپل ازاد وخت کي دفوتبال لوبه کوي داهم دهغي د يوې وني تقسيم اوقات ۰

	جمعه	پنجشنبي	چها ر شنبي	سه شنبی	دوشنبی
۷۰۴۵-۹۰ ۱۵	ف س ۱	ف س ۲	م ا ت	ف س ۱	ف س ۲
۹۰۱۵-۹۰۴۵	*تفرېح*	*تفرېح*	*تفرېح*	*تفرېح*	*تفرېح*
۹۰۴۵-۱۱۰۱۵	ګ ح س	ن ا ت	ن ا ت	ګ ح و	م ا ت
۱۱۰۱۵ -۱۲ ۰۰	س پ ل	س پ ل	س پ ل	ګ ح و	م ا ت
۱۲ ۰۰۰-۱۳۰۳۰	د غرمي تفرېح	د غرمي تفرېح	دغرمي تفرېح	د غرمي تفريح	د غرمي تفريح
۱۳ ۰۳۰ -۱۵۰۰	س پ و	س پ ل	ف س ۱	ګ ح س	ف س ۱
۱۵۰۰-۱۵۰ ۳۰	*تفريح*	*تفريح*	*تفريح*	*تفريح*	*تفريح*
۱۵۰۳۰ -۱۷۰۰۰	م و س	م ا ت		س پ و	س پ ل
۱۷۰۰۰-۱۸۰۰۰			کار		
۱۸۰۰۰ -۱۹۰۰۰			کار		
۱۹۰۰۰ -۲۰۰۰۰		فوتبال	کار		فوتبال
۲۰۰۰۰ -۲۱۰۰۰		فوتبال	کار		فوتبال
۲۱۰۰۰ -۲۲۰۰۰			کار		

تشرېح

بحرني ژبه ۱ انګليسي	ف س ۱
بحرني ژبه ۲ فرانسوی	ف س ۲
جغرافيه	ګ ح و
تاريخ	ګ ح س
رياضی	م ا ت
موسيقي	م و س
طبيعي څېرني	ن ا ت
ژبه او ادبيات	س پ ل
ورزش	س پ و

پوښتني

۱ - څومره رياضي ساعتونه نيکو په يوه ونې کي لري ؟

ځواب : ________________________________

۲ - کوم مضمون نيکو يو ځل په ونې کي لري ؟

ځواب : ________________________________

۳ - کوم مضامين نيکو هيڅ وخت دغرمي دتفريح څخه مخکي نلري ؟

ځواب : ________________________________

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

۹

یوه متن د دې په هکله چې ماشومانو دتاسو په کوړنې کې څه دول رفتارې قواعد لرې ولیکه ۰د مثال په توګه ایا ماشومان اجازه لرې هر وخت چې غواړې خپل خوب بستر ته لار شې ۰دغه سوالونو ته هم ځوابونه ورکړه ۰

الف - کوم ړفتاړې قوانین دتاسو په کوړنې کې د ماشومانو لپاره شتون لرې ؟

ب - کوم یو د هغې رفتارې قوانینو څخه تاته دمنلو وړ دې یا ندې او د څه لپاړه ؟

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter